

УДК 335

JEL Classification: O38

Мних М.В.,

доктор економічних наук, професор, академік УАН,
заслужений економіст України

Державна установа «Інститут економіки та прогнозування НАН України»

Мных Н.В.,

доктор экономических наук, профессор, академик УАН,
заслуженный экономист Украины

ГУ «Институт экономики и прогнозирования НАН Украины»

Мных Микола,

Doctor of Economics, professor, academician of the UAS,

Honored Economist of Ukraine

Institute for Economics and Forecasting

СТРАХУВАННЯ ПОЛІТИЧНИХ РИЗИКІВ ЯК ФАКТОР ЕКОНОМІЧНОЇ СТАБІЛЬНОСТІ

СТРАХОВАНИЕ ПОЛИТИЧЕСКИХ РИСКОВ КАК ФАКТОР ЭКОНОМИЧЕСКОЙ СТАБИЛЬНОСТИ

POLITICAL RISK INSURANCE AS A FACTOR OF ECONOMIC STABILITY

Реформування економіки та залучення іноземних інвесторів є актуальним для України в найближчі 3–5 років. Особливості становлення розвитку України за останні 25 років свідчать, що ми як держава Україна не змогли реформувати економіку та залишились однією з постсоціалістичних республік колишнього СРСР, яка не досягла темпів економічного розвитку, які вона мала в 1990 році. Маючи досить серйозний економічний потенціал, Україна не змогла його примножити, а навпаки, всі зусилля в період незалежності направлялись на розвиток економіки під виглядом реформування економіки. Відповідальність влади в цьому процесі стовідсоткова, оскільки під виглядом реформування економіки формувались механізми для розпродажу та привласнення суб'єктів підприємницької діяльності через їх банкрутство, виведення коштів за кордон через корупційні схеми, не створювали сприятливих умов для розвитку підприємництва (бізнесу), а навпаки постійно відлякували іноземних інвесторів. На жаль ця ситуація не змінилась і після революції, скоріше всього погіршилась.

Ключові слова: страхування, перестраховування, соціальне забезпечення, соціальний захист, страховий ринок.

Реформирование экономики и привлечения иностранных инвесторов является актуальным для Украины в ближайшие 3-5 лет. Особенности становления развития Украины за последние 25 лет показывают, что мы, как государство Украина, не смогли реформировать экономику и остались одной из постсоциалистических республик бывшего СССР, не достигшей темпов экономического развития, которые она имела в 1990 году. Имея достаточно серьезный экономический потенциал, Украина не смогла его приумножить, а наоборот, все усилия в период независимости направлялись на развитие экономики под видом реформирования экономики. Ответственность власти в этом процессе стопроцентна, поскольку под видом реформирования экономики формировались механизмы для распродажи и присвоение субъектов предпринимательской деятельности через их банкротство, вывод средств за рубеж через коррупционные схемы, не создавались благоприятные условия для развития предпринимательства (бизнеса), а наоборот

постоянно отпугивались иностранные инвесторы. К сожалению, эта ситуация не изменилась и после революции, скорее всего ухудшилась.

Ключевые слова: страхование, перестрахование, социальное обеспечение, социальная защита, страховой рынок.

Reforming the economy and attracting foreign investors is important for Ukraine in the next 3-5 years. Features of formation of Ukraine in the last 25 years indicate that we as a state Ukraine failed to reform the economy and remained one of the post-socialist republics of the former USSR, has not reached the pace of economic development that it had in 1990. Having a serious economic potential of Ukraine failed to increase it, but instead all efforts during the Independence destined to the economy under the guise of reforming the economy. The responsibility of the authorities in this process absolutely, because under the guise of reforming the economy formed arrangements for the sale and assignment of businesses due to their bankruptcy, withdrawal of funds abroad by corrupt schemes do not create favorable conditions for entrepreneurship (business), but rather permanently deterred foreign investors. Unfortunately, this situation has not changed after the revolution, most likely deteriorated.

Keywords: insurance, reinsurance, social security, social security, insurance market.

Постановка проблеми. У цій статті робиться спроба дослідити причини, масштаби та наслідки впливу функціонування неефективної системи страхування на економічний розвиток в Україні та як результат політичної нестабільності. Виділено основні прогалини та обґрунтована необхідність введення додаткових механізмів для здійснення страхування інвестицій. Зроблено висновок про необхідність розвитку обов'язкового страхування інвестицій (політичних ризиків) для економічного розвитку.

На сьогодні дана тема отримала недостатньо уваги з боку українських вчених.

Мета статті. Даючи відповідні обіцянки власному народу, а також країнам європейського співробітництва, використовуючи гасло демократичного суспільства, вони лише прискорюють грабунок країни та розвал економіки, відчуваючи кінець цієї ери. Не зупиняють цих процесів, на жаль, і війна на Сході України та втрата Криму, що поставило заложниками все населення України. Останні декларації, які подані вищими посадовими особами України, свідчать про їх професійну нездатність виводу України з кризи, оскільки вони лише можуть здійснювати корупційні схеми для свого збагачення, не розуміючи та не знаючи основ економіки. Декларуючи про наявність «великих» заморожених грошей, цінностей, антикваріату, маєтків свідчить про їх нерозуміння та і небажання вкладати в розвиток економіки, оскільки згідно з економічною теорією гроші повинні не заморожуватись, а навпаки, повинні бути в обороті та приносити прибуток, оскільки вони мабуть керуються іншими законами. Який же вихід з цієї ситуації і чи він взагалі є? Вихід звичайно є!

Результати. Перше і основне завдання формування, як це не звучить банально, дієвої правової демократичної держави, забезпечивши ефективне функціонування всіх інституцій влади та постійна підзвітність та кримінальна відповідальність за результати своєї роботи в органах державної влади.

Друге – створення ринкового середовища та реформування економіки в інтересах українського народу.

Третє – прийняття відповідного законодавчого акту, який зобов'язує всіх державних посадовців, які задекларували фінансові ресурси, в т.ч. готівкові кошти, в обов'язковому порядку вносити як інвестиції в нове будівництво чи інноваційні технології, тобто в інвестиції, що затверджуються Кабінетом Міністрів України, які забезпечать реальний економічний розвиток економіки України.

По-четверте – введення обов'язкового страхування інвестицій, які будуть вноситись у відповідності до п.3.

П'яте – запровадити страхування політичних ризиків.

Враховуючи, що в даний час Україна є в стадії війни (економічної, гібридної, політичної і т.д.) з Росією і ці процеси будуть продовжуватись до створення Україною власної армії для захисту своєї територіальної цінності або вступу до НАТО та отримання статусу колективної безпеки, ця війна потребуватиме додаткових фінансових ресурсів, а постійна політична та економічна нестабільність не сприяє ефективному здійсненню реформ. Одним із механізмів вирішення цих питань є надання гарантій підприємницької діяльності. В цих умовах необхідно вводити (обов'язкове) страхування внутрішніх інвестицій, які здійснені державними та іншими суб'єктами, посадовцями та іноземних інвестицій, а також організацію страхового захисту інвесторів від політичних ризиків. Політичні ризики - це ризики не конвертації валюти, ризик громадянських незадоволень і воєнних дій, ризик націоналізації та експропріації. Умови страхування іноземних інвестицій від політичних (некомерційних) ризиків повинні бути визначені та затверджені Кабінетом Міністрів України. При цьому слід враховувати, що згідно з міжнародними нормами право надання гарантій іноземним інвесторам (окрім відповідних правових норм і зобов'язань, встановлених національним законодавством) є укладення двосторонніх міждержавних угод про пільги та захист іноземних інвестицій. Зміст двосторонніх міждержавних угод про заохочення і захист іноземних інвестицій спрямовано на створення найбільш сприятливих умов (вибір режиму найбільшого сприяння або національного сприяння у відновленні діяльності іноземного інвестора на території держави) для притоку іноземного капіталу, прийняття державами – сторонами зобов'язань по не погіршенню законодавства, регулюючого діяльність іноземного інвестора на території країни – реципієнта інвестицій і створення гарантій захисту прав іноземного інвестора на випадок націоналізації, експропріації і інших дій у відношенні до іноземного інвестора.

Тобто, двостороннє співробітництво передбачає захист інвесторів і це найбільш вигідний шлях реалізації всіх механізмів щодо захисту іноземних інвесторів. В цих двосторонніх угодах можуть бути також передбачені умови страхового захисту іноземних інвестицій.

Одним із важливих умов двосторонніх договорів може бути визнання Урядом України передачі прав страхування іноземного інвестора Корпорації Приватних Зарубіжних Інвестицій (overseas Private Investment Corporation – ОРІС), в подальшому по тексту ОПІК, яка врегульовує страхові випадки по

компенсації збитку, нанесеного майновим інтересам американського інвестора в Україні.

ОПК як спеціалізоване агентство засноване в 1969 році спеціальною поправкою до законодавчого акту Уряду США 1961 р. – про закордонну допомогу. ОПК надає допомогу та підтримку американським інвесторам в зарубіжних країнах по наступних програмах:

- страхування захисту майнових інтересів інвесторів від політичних ризиків, пов'язаних з експропріацією або націоналізацією, необхідністю місцевою валюти у вільноконвертовану валюту, пошкодженням майна або втрати прибутку в результаті національних рухів, громадянської війни, зміни політичного режиму і тому подібне;

- фінансування проектів і кредитування приватних інвесторів шляхом надання короткотермінових та довготермінових премій і гарантованих займів;

- надання консультаційних послуг інвесторам, пов'язаних з вивченням інвестиційного і політичного клімату в країні, куди передбачається спрямування інвестицій.

У відповідності до законодавства США право на отримання страхового покриття від ОПК мають громадяни США, юридичні особи створені у відповідності до законодавства США або іноземні юридичні особи, в яких участь американських громадян або юридичних осіб складають більше 95% в статутному капіталі, які здійснюють інвестиції в зарубіжні країни. Програма страхування політичних ризиків охоплює наступні ризики:

1. «Не конвертованості валюти» яка передбачає неможливість конвертації капіталу або прибутку у вільноконвертовану валюту, внаслідок прийняття рішення національним урядом країни, в яку вкладаються інвестиції, про блокаду вивозу капіталу або встановлення дискримінаційного обмінного курсу. В той же час страхове покриття не розповсюджується на девальвацію національної валюти або ринкове коливання курсу, так як ці втрати відносяться до спекулятивного ризику, що може принести не тільки втрати а і прибуток.

2. Ризик «експропріації або націоналізації» інвестицій передбачає надання інвестору страхового захисту у випадку, якщо подібні дії здійснюються національним урядом без виплати передбаченої компенсації. Об'єктом страхування можуть бути наступні види інвестицій:

- акції і інші цінні папери і права участі;

- будівельно-монтажні роботи, модернізації виробництва і інші;

- майнові права, пов'язані з ліцензуванням, міжнародним лізингом та ін.;

- кредити та інші види інвестицій.

Період, на який може бути заключений договір страхування, складає від 12–20 років. Розмір страхового покриття (страхова сума) може складати від 100 до 150 млн. дол. США на один проект і від 300 до 350 млн. дол. США на одну країну. Страхова сума складає не більше 90% загального об'єму інвестицій, залишаючи різницю на ризик інвестора, яка може бути застрахована або гарантована іншим чином.

Страхові внески складають від 0,3% страхової суми при страхуванні від «не конвертованості валюти» до 0,6% при страхуванні на випадок експропріації

інвестицій і диференціюються в залежності від ступеню страхового ризику. В той же час, однією з необхідних умов отримання страхового покриття зі сторони ОПК це схвалення країною-реципієнтом майбутніх інвестицій. Крім того, майбутній страховий проект повинен бути пов'язаний з інвестиціями в країну, в якій ВВП не повинен перевищувати 2850 дол. США в розрахунку на душу населення і не створювати негативного впливу (скорочення робочих місць і т.п.) на американську економіку. При цьому необхідно відзначити, що гарантії, які можуть бути надані зі сторони ОПК звичайно також є обмеженими і реалізація її залежить від багатьох факторів в т.ч. схвалення проектів Урядом США, а також країнами, які співпрацюють і можуть співпрацювати з американським інвестором.

Державні агентства на подібні ОПК, існують і в інших країнах. Однак, вирішення проблеми захисту інтересів і прав інвесторів при здійсненні інвестицій в треті країни потребують свого рішення не тільки на рівні двосторонніх міждержавних угод, але і на багатосторонніх умовах в частині врегулювання міждержавних угод, які виникають у зв'язку з толкуванням предмета угоди і виконання зобов'язань країнами-сторонами по них. Це, наприклад, явилось причиною і підставою для підписання в 1965 році Вашингтонської конвенції, в якій зараз приймають участь більше 100 держав. Ціллю конвенції була необхідність створення Міжнародного центру по врегулюванню інвестиційних спорів, які виникають в зв'язку з зарубіжними інвестиціями. Правові механізми вирішення міждержавних спорів визначив необхідність створення і діяльності економічної системи захисту майнових інтересів інвесторів при здійсненні інвестицій.

Як інший приклад по реалізації міждержавних гарантій пов'язаних з іноземними інвестиціями, слід відзначити Сеульську конвенцію 1985 р. та створення багатостороннього Агентства по гарантіях інвестицій (MIGA) при підтримці світового банку. В багатосторонньому агентстві по гарантіях іноземним інвестиціям прийняли участь більше 100 держав. В функції Агентства входить укладення договорів страхування і перестраховування у визначені некомерційних ризиків, введення обмежень на вивіз капіталів за кордон.

MIGA приймає на страхування тільки нові інвестиційні проекти, які включають розширення діючих підприємств, приватизацію і реконструкцію у випадках, якщо капіталовкладення приймають форму прямих інвестицій, займів, що надаються окремими фінансовими інституціями, а також інші види інвестицій. Страхове покриття також не перевищує 90% вартості проекту в межах 50 млн. дол. США. Термін страхування складає 15-20 років. Сторонами такого договору страхування виступає Міжнародне агентство по розвитку інвестицій, яке виступає як страховик та інвестор. При настанні страхового випадку Міжнародному агентству по праву суброгації переходять всі права і вимоги приватного інвестора до держави-реципієнта інвестицій. Страховий захист майнових інтересів інвесторів при здійсненні іноземних інвестицій надається не тільки державним організаціям та міжнародним організаціям, але й приватним страховим компаніям таким як Ллайдс, AmericanInternational

Group та ін. Таке страхування суттєво обмежено фінансовими можливостями компаній, що і визначає жорстку селекцію ризиків, що можуть бути взяті в страхуванні, обмеженістю максимального розміру зобов'язань по договорах страхування і об'ємами страхового захисту, особливо в частині знищення або пошкодження майна (що придбано в результаті іноземного інвестування) в результаті військових дій або державних переворотів.

Багатостороння агенція, наприклад, БАГІ може також стати ефективним страховиком при захисті іноземних інвестицій в економіку України. Особливостями такого інвестиційного захисту та страхування можуть бути інвестиційне страхування життя, що являє собою поєднання накопичувального страхування життя та інвестування, а також отримання пільг при сплаті податків, неможливість поділу грошових коштів приватної особи при розірванні шлюбу. При цьому через п'ять років після підписання договору інвестор може розраховувати на відчутний прибуток, а також має повне право на не щоб постійно змінювати сам інвестиційний фонд, в який імовірно будуть вкладатись кошти. Вклади інвесторів в обов'язковому порядку будуть захищені від знецінення, а в разі смерті інвестора його спадкоємцям виплачується компенсація. Як правило інвестиційне страхування приватних осіб здійснюється приватною страховою компанією. За угодою з страховою компанією, остання користується коштами клієнта з метою її подальшого інвестування у фонди інвестиційних компаній. Клієнту (страхувальнику) може бути надана можливість створення окремого накопичувального балансу, кошти з якого він може використовувати на цілі указані в договорі. При цьому страховики дозволяють страхувальнику скористатися дивідендами через два роки з часу підписання угоди.

В даний час в Україні специфічна ситуація. Росією анексовано Крим та здійснюються військові дії з залученням місцевого населення в Донецькій та Луганській областях. В результаті такої ситуації Україні приходится використовувати мільярдні кошти з Державного бюджету для озброєння та утримання армії та вести військові дії, витрачаючи ще додаткові фінансові ресурси, а саме головне, використання додаткових ресурсів на відновлення територій.

Такий стан справ не сприяє проведенню реформ в економіці, а навпаки знижує потенційні умови інвестиційної діяльності іноземних інвесторів. Метою ефективного розвитку економіки в цих умовах є необхідність залучення іноземних інвестицій та гарантії їх розвитку в таких умовах.

Звичайно виходом з ситуації, яка склалася, є необхідність страхового захисту інвестицій, тобто страхування їх від політичних ризиків, які є в даний час через агенції, які вищезазначені. До структури політичних ризиків, які є в даний час в Україні, слід віднести:

1. соціально-політичні;
2. внутрішньо-економічні;
3. зовнішньоекономічні;

Розглядаючи вищезазначені ризики їх слід характеризувати як такі:

1. Військові дії на Сході України, що призводять до виникнення загрози втрати частини території з економічного процесу.
2. Високі загрози соціальної нестабільності через підвищення цін та тарифів на комунальні послуги.
3. Низький рівень платоспроможності населення.
4. Низький рівень пенсійного забезпечення.
5. Високий рівень інфляції.
6. Недоскональна монетарна та фіскальна політика.
7. Негативний платіжний та товарний баланс і т.д.
8. Високий рівень безробіття.

Вищезазначені ризики засвідчують, що інвестиційний клімат в Україні є несприятливий. В той же час питання ефективного розвитку економіки залежить від залучення іноземних інвестицій, а іноземні інвестиції можуть бути залучені за умови надання їм гарантій.

Враховуючи іноземний досвід слід розглядати можливість надання гарантій інвестиційної діяльності через систему страхових гарантій. Однак, враховуючи ситуацію в якій опинилась Україна, з метою ефективного залучення та використання іноземних інвестицій вважається доцільним створення спеціальної агенції по захисту іноземних інвестицій в Україні, наприклад, під назвою Укрінвестстрах. Специфіка створення такої агенції полягає в тому, що Україна відкриває кредитну лінію на надання кредитів інвестиційної діяльності іноземних інвесторів по розвитку галузей економіки, в яких зацікавлена Україна. Іноземні інвестори, які отримали кредити на здійснення інвестиційної діяльності в Україні одночасно отримують страховий захист через «Укрінвестстрах». З цією метою доцільно створити агентство за участю Світового банку. Суть створення даного Агентства полягає в тому, що воно повинно сприяти ефективному інвестуванню іноземних інвестицій в економіку України. На мій погляд, це Агентство повинно бути створено на прикладі американського агентства (OPIC), яке буде здатне надавати гарантії підприємницької діяльності українським інвесторам отримувати (кошти) кредити на розвиток малого та середнього бізнесу в Україні, а також іноземним інвесторам, які багато вкладають коштів в галузі розвитку економіку надавати страховий захист тобто забезпечити страхування політичних ризиків на випадок військових дій з ціллю захвату території, повалення політичної влади, експропріації та політичних репресій.

Агентство має надавати можливості для отримання інвестором середньострокових кредитів для реалізації інвестиційних проектів в Україні, надавати доступ для отримання найкращого досвіду управління, а також забезпечувати фінансову експертизу, що являються ключовими факторами по реалізації інвестиційних проектів.

Компанії, які реалізують інвестиційний проект в Україні мають відповідати таким критеріям:

- вони повинні впровадити профіль інвестиційної діяльності;
- більше 50% активів компанії належать приватним інвесторам;

– сформований бізнес-план інвестиційної діяльності повинен бути спрямований на отримання прибутку;

– інвестиційні проекти, які будуть реалізовані, повинні бути спрямовані на розвиток малого та середнього бізнесу та спрямований на впровадження нової техніки та технологій;

– інвестиційний проект має бути забезпечений фінансовими ресурсами і до 70% може бути забезпечено кредитними ресурсами, які надаються.

При цьому кредит може бути надано від 2 до 15 років та 100% забезпечений страховим покриттям.

Страхування інвестиційної діяльності іноземних інвесторів може здійснюватись за умови, що сума кредиту складає від 100 тис. до 250 млн. дол. США.

Фінансування проектів інвестиційної діяльності іноземних інвесторів має здійснюватися Світовим банком за рахунок відкриття кредитної лінії не менше 3-5 млрд. дол. США для заново створеного Агентства, а також за рахунок залучених іноземними компаніями власних фінансових ресурсів.

Розглядаючи систему страхування політичних ризиків слід визначити основні ризики: поділивши їх на загальні, технічні, спеціальні та ризики господарської діяльності.

До загальних ризиків слід віднести ризики пов'язані з конфіскацією по політичним причинам, знищенням або пошкодженням об'єкта інвестицій в результаті військових дій і громадських заворушень.

Настання технічних ризиків може привести до знищення (або загибелі) частини інвестицій. Визначальним при їх характеристиці є те, що настання таких ризиків пов'язано з нанесенням збитків конкретному об'єкту інвестицій, наприклад, виробничому приміщенню. До таких ризиків слід віднести пожеари, вибухи, аварії і т.д. Такі ризики характеризуються несподіваністю та непередбаченістю їх настання.

До спеціальних ризиків можуть бути віднесені події неповернення в строк кредитів та займів. Спеціальні ризики це такі ризики, які наступають з конкретними особливими причинами, які пов'язані безпосередньо з господарською діяльністю отримувача іноземних інвестицій. До таких ризиків можуть бути віднесені ризики неповернення в строк, встановлений кредитним договором, отриманого кредиту. До таких ризиків не може бути віднесена статистично обґрунтована ймовірність їх настання та настання негативно відображається на конкретних, спеціальних об'єктах інвестицій у формі кредитів та займів.

Ризики господарської діяльності не мають характеру несподіваності їх настання, скоріше вони обумовлені організацією чи здійсненням господарської діяльності. Результатом настання таких ризиків може бути недоотримання запланованого доходу, прибутку або банкрутство. Ризик господарської діяльності передбачає настання таких ризиків, що не мають характеру ймовірності, а можливість їх негативного впливу на стан іноземних інвестицій визначається результатами організації виробничого процесу. Однак ступінь впливу таких подій може бути різною в залежності від недоотримання

планового доходу від інвестицій до їх повної втрати, наприклад, в результаті банкрутства підприємства, створеного за участю іноземного інвестора.

Об'єднуючими подіями, які характеризують вищезазначені ризики, це ризики, які настають в результаті військових дій, громадських рухів, незаконних змін влади, захоплення територій і т.д.

Головним питанням вищезазначених форм іноземних інвестицій є питання забезпечення їх реальним страховим захистом. Можна стверджувати, що для більшості прямих інвестицій, пов'язаних з основними та обіговими коштами, будівельно-монтажними роботами та іншими матеріально-технічними цінностями є можливість їх конкретного визначення долі збитків. Таким чином, надання страхових гарантій, пов'язаних з політичними ризиками, залежать від виду інвестицій, характеру їх здійснення, майнових та фінансових збитків, які можуть бути завдані іноземному інвестору в результаті виробничої діяльності. Традиційно до політичних ризиків відносять ризики, що відносяться до подій «невизначеної» сили, яка не залежить від волі сторін угоди, але які наносять матеріальні збитки інтересам сторін, що здійснює іноземні інвестиції. Як правило, в загальному договорі такі ризики відносять до форс-мажорних обставин (подій), за які страховик відповідальності не несе. В той же час, договір страхування, що заключений на спеціальних умовах до яких відноситься страхування політичних ризиків інколи їх називають «некомерційні ризики». Назва «некомерційні ризики» пов'язана з тим, що компенсація некомерційних ризиків не пов'язана спричиненням збитків, не переслідують отримання прибутку по такій операції страхувальником. В зв'язку з чим, методи оцінки політичних ризиків важко віднести до методів актуарних розрахунків, які використовують в страхуванні при оцінці настання страхових випадків. Використання таких розрахунків здійснюється, як правило, за допомогою експертних оцінок з застосуванням звичайно умов формування актуарних розрахунків. До найбільш розповсюджених методів оцінки політичних ризиків слід віднести інспекторські поїздки експертів, метод розвідки, метод Делори, численні та кількісні методи.

В рамках кожного ризику визначені методи оцінки можуть мати різний вплив на інвестиційний клімат і умови виробничо-комерційної діяльності, що надає можливість визначити їх вплив на загальну величину політичних ризиків.

В сучасних умовах необхідність використання політичного страхування для забезпечення фінансування пріоритетних галузей економіки та інвестиційних проєктів іноземних інвесторів на порядок вище чим в умовах економічного зростання, що супроводжується інвестиційною непривабливістю, ризики скороченням фінансування капіталовкладень у централізованих джерел фінансування, обмеженістю залучення кредитів банків та коштів із фондового ринку, нестачею у підприємств внутрішніх джерел фінансування. Крім того, істотні структурні деформації супроводжуються значним підвищенням макроризиків, що негативно позначається на взаємодії реального та фінансового секторів економіки.

Таким чином, страхові гарантії підприємницької діяльності, а також інвестиційної діяльності іноземних інвесторів створюють реальні умови для привабливого інвестиційного клімату та ефективного розвитку економіки.

Що стосується прямих інвестицій, пов'язаних з основними та оборотними засобами, будівельно-монтажними роботами, іншими матеріальними цінностями, які отримали збитки внаслідок технічних ризиків найбільш ефективною формою захисту є страхування. В той же час, якщо ми розглянемо спеціальні технічні ризики, пов'язані з отриманням довгострокових та середньострокових кредитів то застосування страхування в даному випадку може бути обмежено по причинах: по-перше, розміром кредитів і відповідно обставинами по їх поверненню і по-друге, складністю оцінки ймовірності настання таких ризиків. Практика страхування таких ризиків свідчить про те, що їх слід відносити до сфери підприємницьких ризиків банківської діяльності. Таким чином, головним питанням для багатьох форм інвестицій є питання забезпечення страховим захистом в період зміни політичних режимів, фінансової нестабільності, падіння виробництва, а також відчуження майна.

На мій погляд, єдиною формою захисту в результаті настання таких ризиків є використання державних ресурсів, додаткових гарантій. Оскільки в такого виду гарантіях можуть мати потребу інвестори різних держав то створення такого органу на національному рівні є досить важливим. Специфіка запропонованої Агенції, пов'язаної з захистом іноземних інвестицій полягає в тому, що отримавши кредит в Світовому банку, наприклад, в розмірі 3 млрд. дол. США, Україна пропонує іноземним інвесторам отримати кредити для здійснення інвестиційної діяльності в Україні в галузі економіки, які є визначальними в інноваційному розвитку економіки, наприклад, металургійних, хімічних або космічних галузей, сільське господарство. Отримавши ці кредити іноземні інвестори будуть застраховані від політичних ризиків терміном від 5 до 10 років. При цьому напрямки інвестиційної діяльності узгоджуються з Урядом України. Крім цього, захист іноземних інвестицій, а саме страхуванням може також здійснюватись Багатосторонньою агенцією з гарантій інвестицій (БАГІ). Саме головною функцією даної організації є захист інвесторів від ризиків, що виникли з форс-мажорними обставинами в країні в яку направлені інвестиції, а саме:

1. Захист іноземних інвесторів від можливих збитків, які можуть виникнути через неможливість перевести грошові активи в конвертовану валюту з метою вивезення її за кордон.

2. Захист інвесторів від збитків, які були нанесені через діяльність уряду країни куди направляються інвестиції, наприклад, прийняття рішення про націоналізацію підприємства, що отримує інвестиції, повна конфіскація майна інвестора та ін.

3. Захист від наслідків військових дій, масштабних акцій (терактів), внутрішніх громадянських конфліктів. Наприклад, якщо в момент здійснення інвестиції були застраховані вкладення в основний капітал, інвестор отримує мінімальну суму з первісної вартості інвестицій і засоби на відміну знищених

матеріальних активів, а якщо фонди підприємства були пошкоджені БАГІ виплатить суму по проведенню капітального ремонту.

4. Захист інвестицій від збитків, які виникли через не дотримання країною, куди вкладаються інвестиції, умов контракту або резервних договорів на інвестиційну діяльність.

Висновки. Слід враховувати, що іноземне (міжнародне) страхування інвестицій є досить складною процедурою, оскільки в більшості випадків такі економічні відносини між країнами регулюються міжнародними Угодами щодо окремих сфер національної економіки або охорони об'єктів інвестування. Єдиних міжнародних норм страхування інвестицій не існує, а всі міжнародні договори про захист інвестицій базуються на ключових принципах верховенства права. Відносини економічних суб'єктів є невід'ємною частиною цивільно-правових відносин. Таким чином, захист іноземних інвестицій вважається одним із видів міжнародного страхування, призначеного для захисту майна інвесторів від ризику втрати або знищення. Умови такого страхування поширюються на те майно, в яке було вкладено грошовий капітал з метою його примноження. Реалізація таких механізмів по залученню та захисту іноземних інвестицій створить Україну інвестиційно привабливою. Іноземні інвестори будуть впевнені, що вкладаючи кошти в економіку України, вони будуть захищені від політичних ризиків і зможуть вести активну інвестиційну діяльність, розширювати та розвивати свій бізнес, що створить синергетичний ефект по відновленню тих моделей економіки України, які забезпечують її конкурентоздатність на зовнішніх ринках.

Бібліографічні посилання:

1. Сеульська конвенція „Про заснування Багатостороннього агентства по гарантіях інвестицій” від 11 жовтня 1985 р. // Международное частное право. Сборник документов. - М.: БЕК, 1997. - С. 606 – 633;
2. Мусієнко В. Щодо законодавчих гарантій іноземних інвестицій // Право України, 1997. - № 3. - С. 50;
3. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: // <http://www.ukrstat.gov.ua>;
4. Хемптон Д. Фінансове управління в страхових компаніях. – М. 1995.- 263 с.;
5. Кривошлик Т. Д. Страхування інвестицій від політичних ризиків / Т. Д. Кривошлик // Фінансування інноваційного розвитку України: стан, проблеми та перспективи : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (7 листоп. 2013 р.) / М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана». – Київ : КНЕУ, 2013. – С. 213-216;
6. Powering Education aims at reducing energy poverty by rendering renewable energy accessible to rural [Електронний ресурс]. – Режим доступу: // <http://www.globalshapers.org/shapers/paolo-petrocell>;
7. Фінансові ризики і їхнє страхування [Електронний ресурс]. – Режим доступу: // <http://forinsurer.com/public/05/03/02/1720>;
8. Закон України «Про страхування» // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, N 18, ст. 78;
9. Статистика страхового ринку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: // <http://forinsurer.com/stat/>;
10. Інформація про стан і розвиток страхового ринку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: // <http://nfp.gov.ua/content/informaciya-pro-stan-i-rozvitok.html>

References:

1. Seul's'ka konventsiiia „Pro zasnuvannia Bahatostoronn'oho ahentstva po harantiiakh investytsij” vid 11 zhovtnia 1985 r. // Mezhdunarodnoe chastnoe pravo. Sbornyk dokumentov. - M.: BEK, 1997. - S. 606 – 633;
2. Musiienko V. Schodo zakonodavchykh harantij inozemnykh investytsij // Pravo Ukrainy, 1997. - № 3. - S. 50;
3. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: // <http://www.ukrstat.gov.ua>;
4. Khempton D. Finansove upravlinnia v strakhovykh kompaniiakh. – M. 1995.- 263 s.;
5. Kryvoshlyk T. D. Strakhuvannia investytsij vid politychnykh ryzykiv / T. D. Kryvoshlyk // Finansuvannia innovatsijnoho rozvytku Ukrainy: stan, problemy ta perspektyvy : materialy Mizhnar. nauk.-prakt. konf. (7 lystop. 2013 r.) / M-vo osvity i nauky Ukrainy, DVNZ «Kyiv. nats. ekon. un-t im. Vadyma Het'mana". – Kyiv : KNEU, 2013. – S. 213-216;
6. Powering Education aims at reducing energy poverty by rendering renewable energy accessible to rural [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: // <http://www.globalshapers.org/shapers/paolo-petrocell>;
7. Finansovi ryzyky i ikhnie strakhuvannia [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: // <http://forinsurer.com/public/05/03/02/1720>;
8. Zakon Ukrainy «Pro strakhuvannia» // Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy (VVR), 1996, N 18, st. 78;
9. Statystyka strakhovoho rynku Ukrainy [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: // <http://forinsurer.com/stat/>;
10. Informatsiia pro stan i rozvytok strakhovoho rynku Ukrainy [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: // <http://nfp.gov.ua/content/informaciya-pro-stan-i-rozvitok.html>